

NUOTOLINIO MOKYMOSI KURSO „SPECIALYBĖS KALBOS KULTŪRA“ BANDOMOJO TEIKIMO ANALIZĖ

Vaida Buivydienė, Regina Žukienė

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva

El. paštas lk@vv.vgtu.lt

Lietuvoje pradėjus reformuoti ir modernizuoti šalies švietimo sistemą, vis dažniau švietimo institucijose į mokymosi procesą diegiamos informacinės technologijos ir nuotolinis mokymas. Šių priemonių naudojimas leidžia padidinti studijų efektyvumą: reikia mažiau laiko užduotims atlikti, todėl atsiranda galimybė skirti daugiau ir įvairesnių užduočių, geriau prisitaikyti prie asmeninio studento mokymosi tempo. Gyvename naują valstybinės kalbos funkcionavimo etapą, todėl plačiau apibrėžiamas kalbos statusas, parengta ir pradėta įgyvendinti nemaža visiems aktualių kalbos vartojimo ir ugdymo programų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 metais patvirtintose Valstybinės kalbos politikos 2003–2008 metų gairėse pabrėžiama, kad kalba atspindi visuomenės kultūrą, pasaulėjautą, ji yra neatsiejama tautos dvasinės kultūros dalis, tautos tapatumo, jos išlikimo garantija, todėl šalies aukštosiose mokyklose būtina ne tik tobulinti kalbos dėstymą, bet ir stiprinti kalbinę kultūrinę savimonę, diegti modernesnių kalbos normų sklaidos būdų. „Specialybės kalbos kultūros“ kurso studijos yra įtrauktos į visų aukštųjų mokyklų studijų programas, taigi nuotolinis „Specialybės kalbos kultūros“ modulis, kaip vienas iš moderniausių kalbos mokymosi būdų, yra būtinas. Straipsnyje pristatoma nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos kultūra“ mokymosi medžiaga, aptariami šio kurso mokymosi valdymo būdai, įvertinamos virtualios mokymosi aplinkos galimybės ir apibendrinami kurso bandomojo teikimo Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Vilniaus kolegijoje rezultatai.

Reikšminiai žodžiai: nuotolinis mokymas (-is), informacinės technologijos, specialybės kalbos kultūra.

DOI: 10.3846/1822-430X.2008.16.4.19–29

Įvadas

Pastaruoju metu spartėjantys globalizacijos procesai neaplenkia ir Lietuvos: visuomenės pokyčiai, milžiniška technologijų plėtra ir įvairovė verčia naujai žvelgti į mokymą, kaip visuotinį reiškinį, nes kuriasi pasaulinė žinių bendruomenė. Netolygus kūrimasis gali sukelti informacinės, o kartu ir socialinės bei kultūrinės, atskirties pavojų: kai kurie regionai ir juose egzistuojančios tam tikros socialinės grupės gali išsiskirti iš bendros informacinės erdvės, iš žinių visuomenės ir žinių ekonomikos raidos. Galima sakyti, kad esant tokiai sudėtin-

gai ir besikeičiančiai situacijai Lietuva pamažu pereina iš agrarinio ir pramoninio amžiaus į žinių amžių. Dabartinę Lietuvos visuomenę vis sparčiau veda į priekį ne materialinių vertybių gausinimas, bet būtent intelektualinė kūryba ir žiniomis grįsta veikla. Akivaizdu, kad informacijos sprogimas ir jį lydinti globali komunikacija dabarties pasaulyje kuria atvirą naujos kokybės konkurencinę aplinką, kurioje svarbiausią pranašumą teikia žinios ir informacinė kompetencija (Monkevičius 2007). Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo Lietuvos švietime strategijoje numatyta siekti ir skatinti visų dalykų pedagogus

įvairiems dalykams mokytis naudoti informacinių technologijų priemones (Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietimo strategija 2000), todėl vis dažniau visų lygių švietimo institucijose dalis mokymosi proceso perkeliama į virtualią aplinką (Dagienė 2007). Virtuali mokymosi aplinka (VMA) – tai kompiuterių tinklais ir kitomis informacinėmis technologijomis pagrįsta informacinė ugdymo sistema, kurioje operatyviai funkcionuoja ne tik pats mokymosi procesas, bet ir vyksta glaudži studentų ir dėstytojų sąveika (Inovatyvių mokymosi metodų panaudojimas rengiant informatikos mokytojus 2007). VMA leidžia kurti ir naudoti įvairius mokymosi scenarijus ir metodus (Šavareikienė 2006), iš kurių vienas – nuotolinis mokymosi kursas (NMK) (Siūlymai informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo švietime strategijai 2002). Nuotolinio mokymosi kursas – tai besimokančiajam parengta skaitmeninė mokymosi medžiaga, kuria gali būti naudojama virtualioje ir, be abejo, realioje mokymosi aplinkoje (Karenauskaitė ir kt. 2007). Naudojantis NMK, studentams sudaromos galimybės efektyviau išnaudoti mokymuisi skirtą laiką, nes nuotolinis mokymasis grįstas šiuolaikinėmis technologijomis (internetas, elektroninis paštas, vaizdo konferencijos ir kt.) (Rutkauskienė 2003)]. Nuotolinio mokymosi tikslas – kurti patrauklią, lanksčią, moderniais mokymo ištekliais bei technologijomis praturtintą mokymosi erdvę, kuri užtikrintų: individualią prieigą, galimybę mokytis aktyviai bendraujant ir bendradarbiaujant, dalytis patirtimi, studijuoti patogioje vietoje, patogiu metu ir individualiu tempu neatsitraukiant nuo darbo (Rutkauskienė 2007). Toks mokymosi būdas taupo ir studentų, ir tų, kurie moko, laiką ir lėšas. Tinkamai parengtas nuotolinio mokymosi kursas apima ne tik žinių perteikimą, bet ir sudaro sąlygas bendrauti tarpusavyje, sukuria interaktyvią mokymosi aplinką (Rutkauskienė 2003). Ypač nuotolinio mokymosi privalumai atsiskleidžia gretinant šį būdą su tradiciniu auditoriniu mokymu (Girdzijauskienė 2005).

Keičiantis gyvenimui ir smarkiai kintant technologijoms, norima, kad panašiu tempu

kistų ir kalba, tačiau mažų tautų, kurios, be kita ko, nėra moderniosios technologijos kūrimo lyderės, kalba pati savaime nesikeičia, tad jos vartotojai pasirenka lengviausią būdą – skolinasi užsienio kalbų terminus ir nė nebandydami jų sisteminti įtraukia į visuotinės kalbos sistemą (Dagienė 1997: 79–84). Taigi iškyla reikalas išimtinai rūpintis mokslo ir bendrinės kalbos norminimo dalykais, kad valstybinė kalba neatsiliktų nuo naujų gyvenimo poreikių ir sąlygų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 metais patvirtintose Valstybinės kalbos politikos gairėse 2003–2008 metams pabrėžiama, kad kalba yra neatsiejama tautos tapatumo ir jos išlikimo garantija, todėl reikia tobulinti kalbos dėstymą aukštosiose mokyklose, stiprinti kalbinę kultūrinę savimonę, diegti modernius kalbos normų sklaidos būdus (Valstybinė kalbos politika). „Specialybės kalbos kultūros“ kurso studijos yra įtrauktos į visų aukštųjų mokyklų studijų programas, todėl nuotolinio modulio kūrimas yra vienas iš moderniausių kalbos mokymosi būdų. Šios programos pagrindas – studentų profesiniai poreikiai ir kalbos funkcijos. Šiuolaikinėje Vakarų kalbotyroje pagal vartojimo sritį įprasta skirti kalbą, vartojamą specialiojoje aplinkoje (angl. *language for special purposes*), ir bendrosios aplinkos kalbą (angl. *language for general purposes*). Manoma, kad nefilologinėse universitetų studijų programose tikslinga orientotis į specialybės kalbos poreikius. Programą sudaro šios esminės dalys: viešasis kalbėjimas, mokslo ir profesinė kalba, kurie pagrįsti – terminija, akademinis rašymas. Be to, svarbus specialiosios kalbos vartojimas elektroninėje terpėje (Specialybės kalbos programa).

2006 metų gruodžio mėnesį Vilniaus Gedimino technikos universitete (VGTU) ir Vilniaus kolegijoje (VK) buvo pradėtas vykdyti ES struktūrinių fondų remiamas projektas „Lietuvos nuotolinio mokymosi sistemos veiklumo integravimas“, realizuojamas pagal paramos skyrimo, įgyvendinant 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento 2.4 priemonę „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“ sutartį Nr. ESF/2004/2.4.0-K02-VS-01/SUT-219. Buvo ne tik parengta, bet ir praktiškai išbandyta nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos

kultūra“ medžiaga (Nuotolinio mokymosi kursų katalogas 2007). Šiame bandomajame projekte dalyvavo apie 300 VGTU ir VK studentų. Norint nustatyti, ką apie sukurta nuotolinio mokymosi modulį mano studentai, prieš pradedant taikyti nuotolinį mokymą ir jį pabaigus buvo atliktas studentų gebėjimų ir poreikių tyrimas.

Šio straipsnio tikslas – apžvelgti nuotolinio modulio realizavimo Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Vilniaus kolegijoje padėtį, pateikti NMK „Specialybės kalbos kultūra“ tikslus, struktūrą, turinį ir valdymo būdus, aptarti studentų apklausos, prieš pradedant taikyti nuotolinio mokymosi modulį ir jį pabaigus, rezultatus.

Darbe taikyti metodai:

- **Dokumentų ir literatūros šaltinių analizė** (analizuojamos nuotolinio mokymosi metodika ir informacinių technologijų taikymo mokymosi procese realijos).
- **Anketinė apklausa** (Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) ir Vilniaus kolegijos (VK) studentams anketose buvo pateikti klausimai studentų požiūriui į specialybės kalbos kultūros mokymąsi, jų nuomonei apie „Specialybės kalbos kultūros“ NMK turinį ir praktinio taikymo ypatumus, studentų mokymosi interesams ir jų santykiui su kalba atskleisti. Apklausoje dalyvavo 290 „Specialybės kalbos kultūros“ NMK praktinio taikymo procese 2007 m. pavasario semestrą dalyvavusių studentų (270 VGTU Aplinkos inžinerijos fakulteto studentų ir 20 VK Pedagogikos fakulteto studentų).
- **Stebėjimas** (mokant studentus buvo stebima jų kalbos mokėjimų formavimosi skalė).
- **Statistinė analizė** (gauti apklausos duomenys buvo suskaičiuoti ir pateikti diagramose).

Nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos kultūra“ praktinio taikymo realijos

Nuotolinio mokymosi galimybė labai svarbi daugeliui studentų, nes puikiai atitinka mo-

dernios šiuolaikinės visuomenės poreikius, suteikia galimybę studijuoti platesniam studentų būriui, pvz., išvykusiems pagal mainų programą studijuoti į užsienį ar laikinai dėl ligos negalintiems paskaitų lankyti studentams. Vilniaus Gedimino technikos universitetui ir Vilniaus kolegijai galimybė teikti „Specialybės kalbos“ kursą nuotoliniu būdu buvo vienas iš būdų atitikti šiuolaikinio gyvenimo poreikius, naudojant informacinių technologijų teikiamus privalumus.

Kurso rengimo pradžioje buvo stengtasi numatyti visapusiškos paramos studentams sistemą, nes sėkmingos sistemos sukūrimas yra svarbiausias dalykas, kuris skatina studentų savarankiškumą, kad pradėjus studijuoti nekiltų noro viską mesti. Šiam tikslui reikėjo nustatyti tų, kurie mokosi, lūkesčius, problemas ir net numatyti iškilsiančius klausimus. Taigi prieš pradedant dirbti su studentais, buvo surengta apklausa, kurioje dalyvavo 290 studentų – būsimųjų nuotolinio kurso teikimo dalyvių. Apklausos rezultatai buvo ne tik labai naudingi temų pasirinkimo atžvilgiu, bet ir labai svarbūs tuo, jog NMK kūrėjoms suteikė drąsos nuoširdžiau bendrauti su studentais.

Be abejo, šio kurso autorėms iš pat pradžių buvo sunku ne tik numatyti anketos klausimus, bet ir sutelkti studentų dėmesį į galimų atsakymų variantus, nes daugelis studentų apie nuotolinį mokymąsi buvo tik girdėję. Be to, šiuolaikinė techninė ir materialinė universitetų ir kolegijų bazė dar tikrai nėra tokio lygio, jog būtų galima paskaitoms nuolat naudoti internetą ir multimedijos įrangą, o per pratybas dirbti su kompiuteriu auditorijose. Žinoma, dar trukdo ir pasenęs požiūris į humanitarines disciplinas, kad joms pakanka tik sakytinės paskaitų raiškos ir kuklių auditorijų pratyboms, kai ne tik diktuojama iš popierinių laikmenų, bet ir rašoma į sąsiuvinius.

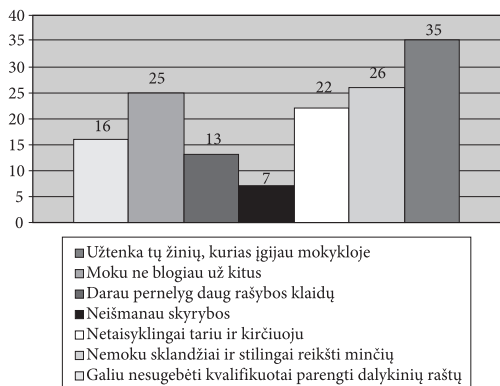
2.1. Studentų apklausa prieš bandomąjį nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos kultūra“ teikimą

Kaip jau buvo minėta įvadinėje dalyje, siekiant ištirti studentų poreikius, buvo sudarytos an-

ketos, kuriomis buvo apklausta 290 studentų. Nors anketoje studentams buvo pateikti 7 bendrojo pobūdžio klausimai, tačiau straipsnyje išsamiau aptariami tik 3 aktualesni (1–3 paveikslai):

- Kaip jūs manote, ar jums būtina gerai mokėti lietuvių kalbą?
- Kokia specialybės kalbos kultūros ugdymo forma jums atrodo priimtiniausia?
- Kaip būtų galima efektyvinti dabartinę specialybės kalbos kultūros mokymą?

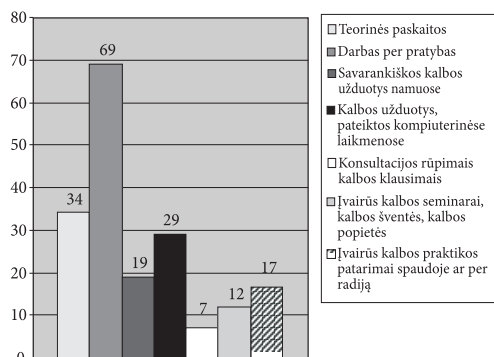
Pirmuoju anketos klausimu buvo norėta sužinoti, ar studentams apskritai atrodo svarbus lietuvių kalbos mokėjimas. Iš atsakymų paaiškėjo, jog net pusė apklaustųjų studentų mano, kad ateities specialistui labai svarbi kalbinė kompetencija: taisyklingi rašytinės ir sakytinės kalbos įgūdžiai – rašymas be klaidų, gebėjimas nevertoti netaisyklingų svetimos kilmės žodžių (barbarizmų, vertalų ir t. t.) (1 pav.). Panaši studentų dalis apgailestavo, jog vidurinėje mokykloje nėra įgiję deramų kalbos pagrindų, nes aukštojoje mokykloje jau neturėtų būti rūpinamasi rašyba ir skyryba, nes čia reikėtų ugdyti specialiuosius mokslinės kalbos komponavimo ar administracinės kalbos vartojimo gebėjimus.

1 pav. Studentų gimtosios kalbos mokymosi motyvacijos duomenys

Antruoju anketos klausimu buvo norima sužinoti studentų nuomonę apie specialybės kalbos kultūros dalyko ugdymo formas. Deja,

reikia pasakyti, kad daugelis studentų nėra išsiugdę gebėjimo savarankiškai studijuoti – net 2 trečdaliai apklaustųjų pageidavo auditorinio darbo, tačiau džiugu, jog bent trečdalis pareiškė norą mokytis naudodamiesi kompiuterinėmis laikmenomis (2 pav.).

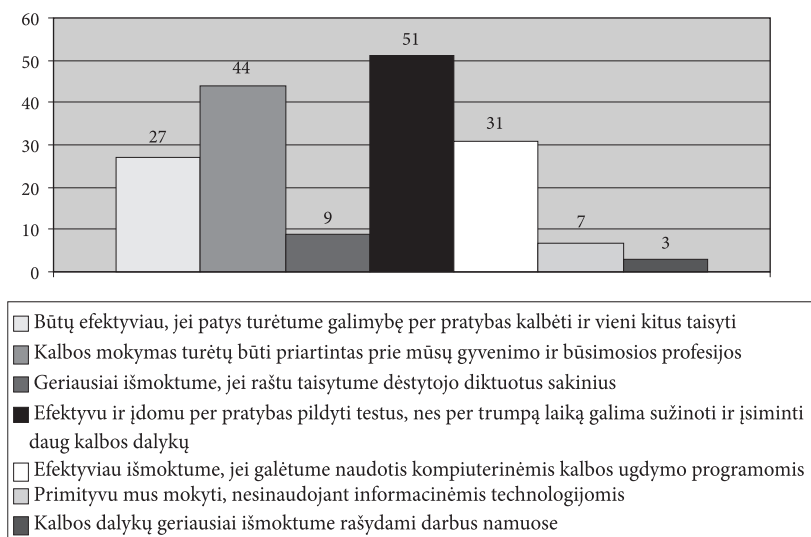

2 pav. Studentams priimtinausia kalbos kultūros ugdymo forma

Į klausimą, kaip būtų galima efektyvinti dabartinę specialybės kalbos kultūros mokymą, dauguma studentų atsakė, jog jie norėtų rašyti įvairius kalbos testus, nes taip būtų greičiau gaunama grįžtamoji informacija apie turimą žinių lygį, negu užsirašinėti ir paskui analizuoti dėstytojo diktuojamus sakinius (3 pav.). Taip pat beveik pusei studentų atrodė labai svarbu, jog kalbos mokymas būtų susietas su jų gyvenimu ir būsimąja profesija.

Iš apklausos akivaizdu, jog lietuviai studentai yra labai tolerantiški esamos padėties vertintojai, nes tik 7 % iš jų nurodė, jog „primityvu mus mokyti, nesinaudojant šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis“ ir tik trečdalis apklaustųjų išreiškė pageidavimą jomis naudotis.

Taigi atlikta apklausa parodė, jog studentai yra suinteresuoti mokytis specialybės kalbos kultūros, todėl projekto vykdytojoms tai suteikė optimizmo drąsiau pradėti NMK „Specialybės kalbos kultūra“ teikimą.

3 pav. Studentų nuomonė apie tai, kaip būtų galima efektyvinti dabartinę specialybės kalbos mokymą

2.2. Nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos kultūra“ turinys, tikslai, sandara, valdymas

Prieš pradėdant teikti studentams nuotolinę medžiagą, reikėjo gerai apgalvoti studentų konsultavimo sistemą. Be abejo, konsultavimas priklauso ir nuo dėstomo dalyko specifikos, ir nuo kuratoriaus, ir nuo studento – jo motyvacijos, lūkesčių, anksčiau sukaupytų žinių. Tai šiek tiek paaiškėjo po studentų apklausos ir po žinių patikrinimo testo, kuris buvo atliktas per pirmąsias pratybas. Studentams ne tik trūko nuodugnesnių lingvistinių žinių, bet daugelis iš jų stokojo rašybos ir skyrybos įgūdžių. Studentams buvo parengti ir nurodyti pagrindiniai ir papildomi literatūros šaltiniai. Reikėjo nepamiršti ir aiškių taisyklių, kada ir kaip bus galima konsultuotis su dalyką dėstančiu dėstytoju (kuratoriumi) ir kaip bus galima diskutuoti su kitais bendramoksliais. Be to, plėtojantis mokymosi procesui labai svarbu įvertinti dėstytojo (kuratoriaus) vaidmenį, nes būtent jis studentams teikia didžiausią paramą. Be kuratoriaus paramos net ir geriausia mokomoji medžiaga gali studentą nuvilti. Akivaizdu, kad mokymo medžiaga efektyvi tik tada, kai studentą kuruoja dėmesingas ir rūpestingas kuratorius, padedantis užpildyti

žinių spragas, galinčias atsirasti savarankiškai skaitant pateiktą medžiagą. Kuratoriaus užduotis – ne tik įvertinti, bet ir padrąsinti, paaiškinti naujus dalykus, bendraujant įvairiais būdais (elektroniniu paštu, akivaizdžiai, per diskusijų forumą). Be to, reikėjo įvertinti tai, kad pradedėjus mokymosi kursui svarbu ne tik pateikta medžiaga, bet ir studentų tikrinimo, skatinimo bei paramos sistema. Reikėjo parengti gana daug įvairių testų, skirtų patikrinti ir patikrinti, taip pat praktinių-kūrybinių ir kontroolinių užduočių, kurias vertintų kuratoriaus, o gal net ir kiti kartu studijuojantys kolegos. Mokantis labai svarbu nesusvetimėti ir neatsiskirti nuo kitų, todėl labai vertingas grupinis darbas, pvz., yra labai naudingi diskusijų forumai, per kuriuos atsiranda galimybė pasidalyti nuomonėmis apie studijuojamo dalyko medžiagą, aptarti sunkumus, iškilusius atliekant užduotis, ir t. t. Beje, kai kurios atliekamos užduotys gali būti teikiamos ir nuotolinio mokymosi kurso terpei, kad jas galėtų pamatyti visi bendramoksliai.

Taigi realizavus „Specialybės kalbos kultūra“ kursą informacinių technologijų teikiamomis priemonėmis, atsirado galimybė ne tik įvairiau, įdomiau ir efektyviau pateikti mokomąją medžiagą, bet ir daug geriau organizuoti visą mokymosi procesą. NM „Specialybės kalbos

kultūra“ medžiagoje daug paslėpto teksto, kai suaktyvinus tam tikrus reikšminius žodžius galima tam tikra tema paskaityti išsamiau. Apie daugelį kalbos dalykų studentai gali diskutuoti diskusijų forume, taip pat išskylančias problemas aptarti su kuratoriumi ir kitais kolegomis elektroniniu paštu, telefonu ir gyvai susitinkant specialiai tam skirtu laiku per pratybas. Šiame nuotolinio mokymosi kurse galimi tokie paramos ryšiai: studentas–kuratorius, studentas–studentas, studentas–informacijos šaltiniai.

Pagrindinė NMK mokomoji medžiaga pateikta 6 skyriuose:

I skyrius. Kalbos sąvoka: valstybinė kalba, kalbos normos ir kodifikavimas;

II skyrius. Rašytinės ir sakytinės kalbos samprata;

III skyrius. Bendroji ir specialioji kalbos kultūra: funkciniai stiliai;

IV skyrius. Lietuvių kalbos leksika ir terminų daryba;

V skyrius. Gramatinių reikšmių sistemos taisyklingumas;

VI skyrius. Mokslinis tekstas: struktūrinė charakteristika.

NM kurso „Specialybės kalbos kultūra“ tikslas – supažindinti studentus su specialybės kalbos dėsningumais ir terminų reikalavimais, suteikti studentams specialybės teksto rašymo ir komponavimo gebėjimų, taip pat pamatinių įvairios paskirties dokumentų, savo srities mokslinių pranešimų ir straipsnių rengimo įgūdžių.

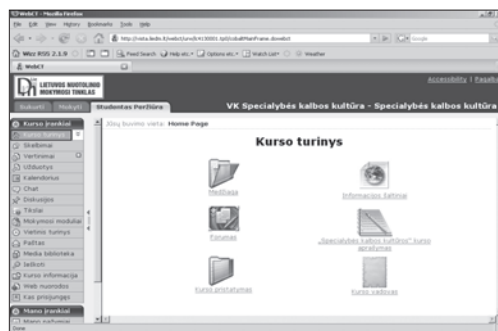
Specifiniai kurso tikslai: 1) panagrinėti, kaip pasaulio kalbos yra klasifikuojamos ir kokiai kalbų grupei priklauso lietuvių kalba, 2) nustatyti, kokių yra rašto tipų ir kas sudaro rašytinės kalbos pamatą, kuo tekstas skiriasi nuo kitų grafinių ženklų išdėstymo ir kokia yra žodžių tvarka sakinyje, 3) sužinoti taisyklingos tarties reikalavimus ir pagrindinius kirčiavimo dėsnius, 4) suprasti kalbos ir kalbos kultūros sąvokas, sakytinės ir rašytinės kalbos skirtumus, pagrindinius skirstymo į funkcinius stilius principus, morfologijos mokslo tyrimo sritis, 5) suvokti, kaip leksika skirstoma kilmės ir vartojimo požiūriu, 6) išmanyti sintaksinių junginių siejimo ir funkcionavimo ypatybes, 7) įgytas žinias išmokti taikyti praktiškai.

NMK „Specialybės kalbos kultūra“ sandara:

- Kiekvienas iš šešių skyrių pradedamas praktiniais kalbos vartosenos pavyzdžiais ir įvairiomis kalbos situacijomis;
- Nusakomi skyriaus mokymosi tikslai;
- Pateikiama teorinė medžiaga, iliustruota vaizdine ir grafine medžiaga (per 13 įvairaus pobūdžio lentelių ir 26 paveikslai);
- Temos įtvirtinamos praktinėmis–kūrybinėmis užduotimis;
- Skyriai baigiami kontroliniais klausimais;
- Pridedami studijuotinos literatūros ir elektroninių šaltinių sąrašai.

Buvo stengtasi, kad parengtą kursą išbandytų kuo daugiau studentų. Kai kuriuos iškiliusius klausimus buvo naudinga numatyti ir iš anksto pateikti į juos atsakymus, todėl teorinėje kurso medžiagoje pateikti net 5 aiškinamieji žodyneliai (juose atsispindi tiek kalbos vartosenos, pvz., tarptautinių žodžių ir vietovardžių kirčiavimo, svetimybų ir vertinių, tiek terminų vartojimo aktualijas perteikiantys terminų taisymo žodynėliai).

Prieš pradėdami naudotis kursu, studentai turi registruotis adresu <<http://distance.ktu.lt/liedm3>> norimame kurse ir laukti patvirtinimo iš dėstytojo (4 pav.).

4 pav. Registracijos sistema

Tada, kai dėstytojas patikrina ir patvirtina studento duomenis, studentas gali patekti į mokymosi aplinką *Webct vista* šiuo adresu: <<http://webct.liedm.lt>>. Mygtukas “*Check Browser*” skirtas patikrinti, ar naršyklės versija yra suderinama su virtualia aplinka (5 pav.).

5 pav. Registracijos slaptažodžių įrašymo lentelė

Kurso medžiaga pateikiama įvairia forma: statinis tekstas, grafinė forma (paveikslai), lentelės, interaktyvioji medžiaga (*flash*), taip pat yra savi-kontrolės klausimų, testų ir kontrolinių darbų.

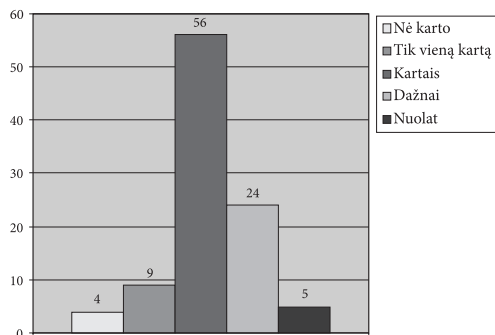
Kiekvienam skyriui sukurtas patogus skyriaus turinys – meniu. Papildomi įrankiai leidžia ne tik išspausdinti, bet ir įrašyti pastabą ar patogiai pereiti nuo vieno puslapio prie kito.

2.3. Studentų apklausos rezultatai po bandomojo NMK „Specialybės kalbos kultūra“ kurso teikimo

Realizavus bandomąjį nuotolinio mokymosi kurso teikimą, buvo organizuota pakartotinė studentų anketinė apklausa. Studentams anketoje buvo pateikta 10 bendrojo pobūdžio klausimų, tačiau toliau straipsnyje išsamiau aptariami tik 7 aktualesni (6–12 pav.), t. y.:

- Ar dažnai naudojotės NMK „Specialybės kalbos kultūra“ medžiaga?
- Kas geriausiai padėjo ugdyti Jūsų specialybės kalbos kultūros įgūdžius?
- Kokia specialybės kalbos kultūros ugdymo forma Jums buvo priimtiniausia?
- Kaip, Jūsų nuomone, reikėtų mokytis specialybės kalbos kultūros?
- Kokios užduotys nuotolinio modulio programoje Jums patiko geriausiai?
- Įvertinkite NMK „Specialybės kalbos kultūra“ skyrius 1–10 balais.
- Ko iš šio NMK „Specialybės kalbos kultūra“ išmokote?

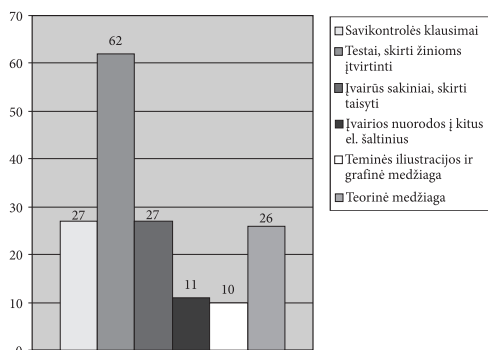
Pirmuoju anketos klausimu buvo norėta sužinoti, ar studentams apskritai buvo svarbu ir

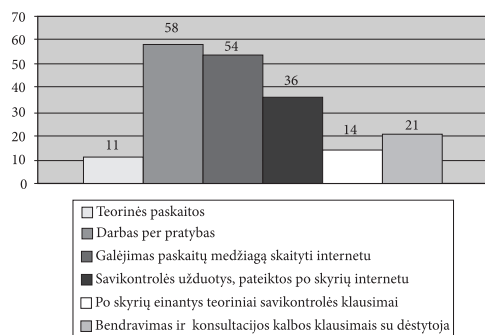
6 pav. Studentų naudojimosi nuotoline „Specialybės kalbos kultūra“ medžiaga duomenys

įdomu naudotis nuotoline medžiaga. Net pusė apklaustųjų teigė, kad šia medžiaga naudojosi ne vieną kartą (6 pav.), o beveik trečdalis studentų mokomąją medžiagą virtualioje erdvėje skaitė dažnai.

Antruoju anketos klausimu buvo siekta nustatyti, kas studentams geriausiai padėjo ugdyti kalbos kultūros įgūdžius. Deja, reikia pasakyti, daugelis studentų nėra išsiugdę gebėjimo savarankiškai studijuoti teorinės medžiagos, nes tik trečdalis apklaustųjų išskyrė galimybę naudotis nuorodomis į kitus šaltinius, tačiau džiugu, jog daugeliui studentų kalbos dalykų padėjo mokytis teminės kurso iliustracijos (7 pav.). Daugiau kaip pusė studentų nurodė ir testų, kaip pagrindinio įgūdžių formavimo veiksnio, privalumus, lavinusius jų praktinius gebėjimus.

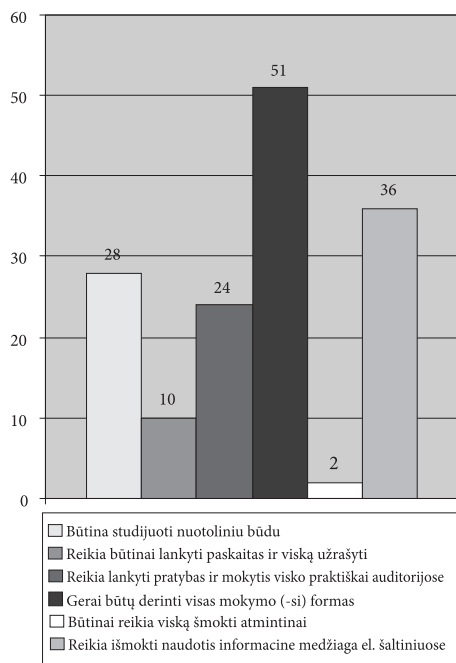

7 pav. Veiksniai, geriausiai padėję studentams ugdyti specialybės kalbos kultūros įgūdžius

8 pav. Studentams priimtinausios specialybės kalbos kultūros ugdymo formos

Į klausimą, kokia specialybės kalbos kultūros ugdymo forma buvo pati priimtinausia, dauguma studentų atsakė, jog jiems patiko darbas per pratybas, nes taip geriausiai įtvirtinami praktiniai įgūdžiai ir greitai gaunama grįžtamoji informacija apie turimą žinių lygį (8 pav.). Taip pat daugiau nei pusei studentų buvo labai svarbu paskaitų medžiagą skaityti būtent virtualioje aplinkoje.

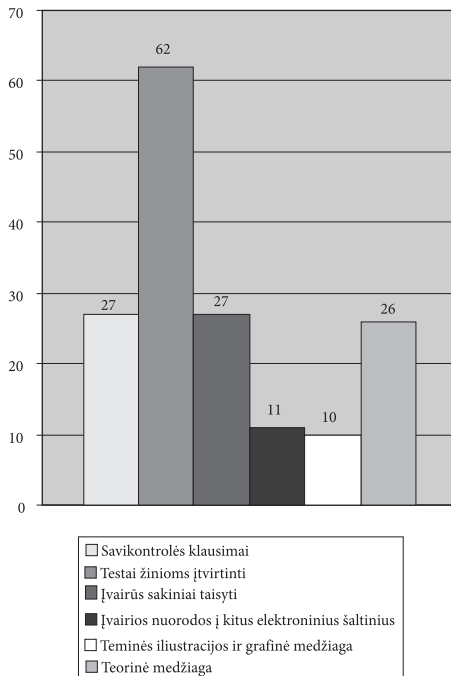

9 pav. Studentų nuomonė, kaip reikėtų mokyti specialybės kalbos kultūros

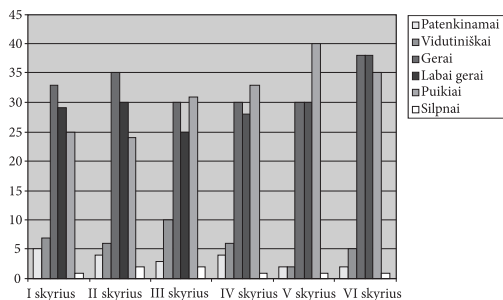
Džiugu, kad net trečdaliui apklaustųjų buvo priimtinos po atskirų skyrių einančios savikontrolės užduotys. Iš apklausos taip pat akivaizdžiai matyti, jog studentams buvo reikalingos dėstytojos konsultacijos el. paštu, taigi iš to galima spręsti, kad studentams labai svarbus individualus bendravimas.

Atsakydami į klausimą, kaip reikėtų mokyti specialybės kalbos kultūros, dauguma studentų nurodė, jog jiems patiktų, jei būtų derinamos visos mokymosi formos (9 pav.). Net trečdalis apklaustųjų išreiškė nuomonę, kad būtina studijuoti nuotoliniu būdu, ypač tai akcentavo dirbantys studentai. Taip pat kai kuriems studentams atrodė labai svarbu išmokti naudotis informacine medžiaga elektroniniuose šaltiniuose, nors kai kurie iš jų akcentavo tradicinių pratybų lankymą ir praktinių įgūdžių formavimą būtent auditorijose.

Studentų taip pat buvo klausama, kokios užduotys nuotolinio modulio programoje jiems patiko geriausiai. Daugiausia studentų nurodė

10 pav. Studentams geriausiai patikusios nuotolinio modulio „Specialybės kalbos kultūra“ užduotys

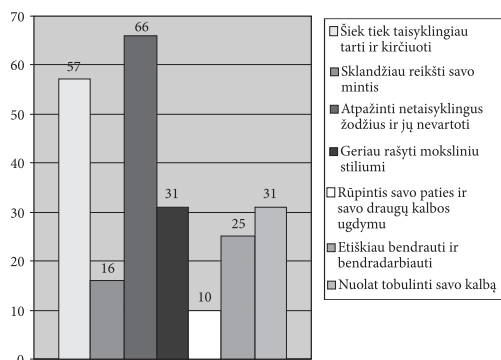

11 pav. Studentų skyrių įvertinimas po kurso baigimo

temines iliustracijas ir grafinę medžiagą. Taip jie patvirtino nuomonę, jog mokomiesiems tekstams būtina vaizdinė medžiaga, o daugiau nei pusė teigė, kad jiems patiko analizuoti specialybės kalbos tekstus (10 pav.). Beveik trečdaliui apklaustųjų buvo naudingos nuorodos į kitus elektroninius šaltinius. Žinoma, malonu, jog nemažai studentų teigiamai apibūdino ir pateiktos virtualioje aplinkoje teorinės medžiagos svarbą.

Apklausoje studentai taip pat buvo prašomi įvertinti parengtosios NMK medžiagos „Specialybės kalbos kultūra“ skyrius 10 balų sistema, tad malonu, jog dauguma apklaustųjų beveik visus skyrius įvertino kaip „gerai“, „labai gerai“ arba „puikiai“ sudarytus ir atitinkančius jų mokymosi poreikius (11 pav.).

Atsakydami į klausimą, ko iš šio kurso jie išmoko, daugiau nei pusė studentų minėjo, jog išmoko atpažinti netaisyklingus žodžius ir

12 pav. Baigusią kursą studentų atsakymai, ko jie išmoko

šiek tiek taisyklingiau kalbėti (tarti ir kirčiuoti) (12 pav.). Trečdalis studentų teigė, jog dabar jie geriau mokės rašyti moksliniu stiliumi, nes suvokė funkcinį stilių ribas, ypatumus ir skirtumus. Be kita ko, tokia pat studentų dalis teigė, jog šis kursas paskatino juos rūpintis savo kalbos tobulinimu ir toliau.

3. Išvados

1. Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo Lietuvos švietimo strategijoje numatoma siekti ir skatinti visų dalykų pedagogus įvairiems dalykams mokyti naudoti informacinių technologijų priemones, todėl visų lygių švietimo institucijose dalis mokymosi proceso perkeliama į virtualią aplinką.
2. Virtuali mokymosi aplinka leidžia kurti ir naudoti įvairesnius mokymosi būdus ir metodus, iš kurių vienas – nuotolinio mokymosi kurso parengimas ir jo praktinis realizavimas.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 metais patvirtintose Valstybinės kalbos politikos gairėse 2003–2008 metams pabrėžiama, kad kalba – visuomenės kultūros, pasaulėjautos, tautos dvasinės kultūros dalis, tautos tapatumo, jos išlikimo garantija, todėl aukštosiose mokyklose būtina ne tik tobulinti specialybės kalbos dėstymą, bet ir stiprinti kalbinę kultūrinę savimonę, diegti modernius kalbos normų sklaidos būdus.
4. Naudojantis ES struktūrinių fondų remiamo projekto „Lietuvos nuotolinio mokymosi sistemos veiklumo integralus ugdymas“, vykdomo pagal paramos skyrimo, įgyvendinant 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 2.4 priemonę „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“, parama dviejose aukštosiose mokyklose – VGTU ir VK buvo parengta ir praktiškai išbandyta nuotolinio mokymosi kurso „Specialybės kalbos kultūra“ medžiaga.
5. Išanalizavus 290 studentų, dalyvavusių NMK „Specialybės kalbos kultūros“ ban-

domajame projekte, nuomonę, paaiškėjo, kad nors studentai iš pradžių ir gana skeptiškai vertino galimybę specialybės kalbos kultūros mokytis virtualioje aplinkoje, tačiau nuotolinio modulio teikimo pabaigoje jie gerai įvertino informacinių technologijų poveikio jų kalbinei kompetencijai reikšmę.

Literatūra

Dagienė, V. *Informacinių technologijų taikymo švietime konceptualusis pagrindimas* [Žiūrėta 2007-09-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/25/str12.html>>.

Dagienė, V. 1997. „Mokomosios programinės įrangos terminologijos problemos“, iš *Terminologija ir dabartis*: mokslo darbai. Kaunas: Technologija, 79–84.

Girdzijauskienė, R. *Naujos profesinės kvalifikacijos tobulinimo galimybės* [Žiūrėta 2007-09-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.lmma.ku.lt/straipsniai7.htm>>.

„Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategija“, iš *Informacijos technologija mokykloje*: konferencijos medžiaga. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo informacinių technologijų centras, 2000 [Žiūrėta 2007-09-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.ipc.lt>>.

Inovatyvių mokymosi metodų panaudojimas rengiant informatikos mokytojus, *Respublika*, 2007 rugpjūčio 11: 8.

Karenauskaitė, V. ir kt. *Nuotolinio mokymo elementai biomedicinos fizikos praktikume* [Žiūrėta 2007-09-05]. Prieiga per internetą: <http://www.ff.vu.lt/leonardo/bio_prog/Kauno_tez.html>.

Monkevičius, A. *XXI amžiaus iššūkiai* [Žiūrėta 2007-09-05]. Prieiga per internetą: <http://www.emokykla.lt/lt.php/konferenciju_medziaga>.

Nuotolinio mokymosi kursų katalogas. Sudarytojas D. Rutkauskienė ir kt. 2007. Kaunas, 84–85.

Specialybės kalbos programa [Žiūrėta 2007-09-06]. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/svietimo-istaigos/specialybes-kalbos-programa>>.

Rutkauskienė, D. ir kt. 2007. *Nuotolinio mokymosi vadovas*. Kaunas, 27–59.

Rutkauskienė, D. ir kt. 2003. *Nuotolinis mokymasis*. Kaunas, 3–101.

„Siūlymai informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo švietime strategijai“, iš *Informacinės technologijos mokykloje*: konferencijos medžiaga. 2002. Vilnius: Švietimo informacinių technologijų centras, 177–197.

Šavareikienė, D. *Vadybos modulio perkūrimas ir parengimas studijoms mišriuoju būdu kaip motyvacinė iniciatyva* [Žiūrėta 2007-09-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.ceol.com/aspx/issuedetails>>.

Valstybinė kalbos politika [Žiūrėta 2007-09-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/apie/kalbos-politika.html>>.

THE ONLINE COURSE ON “PROFESSIONAL LANGUAGE AWARENESS” AND ANALYSIS OF ITS EXPERIMENTAL TEACHING

Vaida Buivydienė, Regina Žukienė

The new information technologies and the on-line teaching are being applied to the process of teaching and learning more and more often since the beginning of the reformation of the education system of Lithuania. The use of these methods helps to increase the efficiency of studies: the less time is needed to fulfill the tasks, thus there is an opportunity to provide with more of them and different, there is a possibility to adjust to the individual specific needs of the learner. The present time is a new stage of Lithuanian as the official language, that is why the new status of language is defined, new programs and projects are prepared and being implemented. In the official documents concerning Lithuanian language it is being stressed that language reflects the culture, attitude of mind, language is concurrent with spiritual part of the culture, language is the guarantee of the identity and survival of the nation – that is why it is necessary to improve the teaching of Lithuanian and to strengthen the self-awareness of language, to apply the modern ways of teaching language in universities and colleges of the Republic. The course is taught in all universities and colleges of Lithuania that is why the on-line course is necessary as one of the modern ways of teaching and learning language.

The paper presents the materials of the on-line course, the ways of managing teaching and learning are discussed and the results of experimental teaching in Vilnius College in Higher Education and Vilnius Gediminas Technical University are presented.

Keywords: on-line teaching, information technologies, professional language awareness.

Įteikta 2008-02-11; priimta 2008-02-15